

# Lytternes og seernes redaktør

## 1. halvår 2023

# Indhold

• Resumé	2
• Forord	3
• De etiske rammer for DR's arbejde med AI	5
• Satire i DR's produktioner: Behov for klar information til medvirkende i satire - og deres samtykke	10
• Kritik af DR's programoplægninger fortsatte efter nytår	13
• Trusler mod Onkel Reje – en bekymrende udvikling	14
• Problemer med afstemningen til Dansk Melodi Grand Prix 2023	16
• Hvornår er nogen 'spion', og hvem afgør det?	18
• Klummer fra LSR	19
• Flere ankesager – men færre får medhold	21
• Gennemgang af behandlede ankesager	23
• Sager hos Pressenævnet	26
• Lovgrundlaget for LSR	27
• Tabeller	28

# Resumé

- **Kunstig Intelligens (AI)** og herunder chatbots udvikler sig med en sådan fart, at det rejser en række spørgsmål og etiske problemstillinger, som også DR bør forholde sig til. Jeg vil opfordre DR til at gennemgå sine egne etiske retningslinjer i det lys og dermed få indarbejdet DR's holdning til og retningslinjer for brug af AI. Det kan evt. ske i form af et AI-råd i lighed med andre medievirksomheder, som løbende overvejer og foreslår ændringer.
- DR bør i lyset af sagen om programmet '**Ellen imellem**' - og Pressenævnets kritik af DR i den sag - skærpe sine egne etiske retningslinjer i forhold at oplyse medvirkende om, hvad de går ind til. Samtidig vil jeg opfordre DR til at præcisere sit eget 'satirebegreb', så det klarere fremgår, hvad medvirkende deltager i og på hvilke præmisser.
- DR modtog i slutningen af 2022 et betydeligt antal klager og kritiske kommentarer vedrørende **programomlægninger og lukninger**. Den tendens fortsatte ind i det nye år. Især drejer det sig især om øget brug af lyd og baggrundsmusik samt omlægninger af P1 Orientering og Deadline.
- En klagesag vedrørende dokumentarserien om '**Paraplymordet - Historien om Agent Piccadilly**' understreger et behov for, at DR præciserer sine retningslinjer for at udtale sig om skyldsspørgsmål i straffesager på baggrund af journalistisk research. DR dømmes ikke – det gør domstolene, men DR fastholder – og efter min opfattelse fejlagtigt – at kunne kalde en omtalt person for 'spion' på trods af, at vedkommende aldrig blev retsforfulgt.
- DR fik kritik af **børnefiguren 'Onkel Reje'**, hvoraf noget var så groft, at DR politianmeldte afsenderen. Debatten viser svagheder ved sociale medier, navnlig forsvinder nuancerne på sociale medier i en ophedet debat. Det er også en påmindelse om vigtigheden af at bevare roen og nuancerne under pres, uanset hvor grov tonen kan blive.
- LSR har ikke registreret så megen kritik på en enkelt sag, som den, der kom efter **Dansk Melodi Grand Prix 2023** sendt fra Næstved. Kritikken gik stort set udelukkende på DR's app til afstemningen.
- LSR behandler gennem de senere år **flere ankesager**, men det har ikke medført en tilsvarende stigning i den procentvise andel af dem, der får medhold.

# Forord

Det fremgår af lovgivningen om DR, at LSR hvert halve år skal rapportere til DR's bestyrelse om sin virksomhed. Det har i mange år været en praksis, at det sker både i form af en skriftlig rapport og mundtligt for bestyrelsen, hvor de vigtigste tendenser og temaer gennemgås. Nærværende rapport er den skriftlige redegørelse for første del af 2023. De vigtigste punkter er stillet op i resuméet. To ting fylder meget i det daglige arbejde: Dels gennemgangen og registreringen af de data, der kommer ind i form af brugerhenvendelser, kritik og klager til DR via DR's officielle kontaktsystem. Dels arbejdet med ankesager. Der har i de senere år været en tendens til, at der kommer flere anker, men det betyder ikke, at flere af dem, der anker, også får medhold. LSR tilstræber at arbejdet med ankesager følger nogle få, gennemskuelige og ens retningslinjer for alle, og dermed følger arbejdet med ankesagerne også nogle retningslinjer vedtaget af DR's direktion. Således er der for eksempel en frist på 12 uger for at klage over en artikel, et radio- eller tv-program, og efter den tid er fristen overskredet, og klagen bliver afvist. Det er helt parallelt med Pressenævnets praksis. Det udelukker ikke, at LSR kan tage en sag eller et tema op af egen drift, også selv om det er mere end 12 uger gammelt. Men det betyder, at sagen eller temaet ikke kan behandles i ankesagsregi i DR. LSR kan fremlægge sine resultater af sådan et initiativ for eksempel i klummeform.

Jeg har brugt klummer og halvårsberetningerne til at tage mere tværgående temaer op og udtrykkeovervejelser vedrørende etiske problemstillinger.

Jeg er helt bevidst tilbageholden med at tage sager op, der dukker op i medierne. For hvorfor gå ind i den ene sag uden om DR's officielle klagesystem, hvis jeg ikke går ind i en anden? Dermed kan det risikere at underminere ankesystemets funktionsmåde. Mange sager i medierne har jeg ikke noget førstehåndskendskab til og heller ingen magtmidler til at forlangeoplysninger i sagen udleveret fra DR. Dermed er der en risiko for, at jeg går ind i en sag, som jeg alligevel ikke kan nå til bunds i og derfor har et for spinkelt og ufuldstændigt grundlag for at tage stilling til eventuelle etiske brud. Risikoen ligger lige for, at LSR dermed bliver en form for avanceret tv-anmelder.

Men muligheden for at jeg kan tage en sag op på tværs af systemet er vigtig og en styrke.

Der bør være en mulighed for, at brugerne kan henvende sig til mig med oplysninger – også efter en forældelsesfrist – og lade mig vurdere, om det bør føre til yderligere skridt. Det kan være en ny sag, men sandelig også nye, og væsentlige oplysninger i en gammel sag.

DR arbejder på at indføre et nyt henvendelsessystem i anden del af 2023. Dette til forhåbentlig stor glæde og gavn for DR's brugere. Jeg håber på desuden, at et nyt system vil forøge og forbedre mulighederne for at analysere og beskrive de tendenser, der er i brugernes henvendelser, og på den måde sikre LSR bedre muligheder i det analytiske arbejde, som funktionen bygger sin viden og indsigt på.

Der er fortsat interesse fra både ind- og udland i måden LSR og DR arbejder med etik på. Det er altid spændende at have besøg fra kolleger, der er interesseret i DR's måde at arbejde på. Ligeledes er det interessant at komme ud og fortælle om mit arbejde med DR's etik. Der har i det forløbne halve år blandt andet været besøg af den lettiske medieombudsmand Anda Rožukalne. Og der har været besøg i forbindelse med et studieprojekt fra den tidligere talsperson Naomi Toledano for den israelske præsident. Desuden har der været oplæg for gæster fra lytter- og seerorganisationer samt mediestuderende på SDU. En lidt overraskende måde at komme ud på har været, at et

tekstuddrag fra LSR-rapporten for andet halvår 2019 indgik i opgaven for dansk stil til studentereksamen 2023. Studenterne skulle debattere og analyserer forskellige journalistiske måder at dække klimaforandringerne på.

Temaer som dækning af Ukrainekrigen, kunstig intelligens samt forskelle og uligheder i brug af sprogvar nogle at temaerne på den årlige konference i Organisationen af Nyhedsombudsmænd (ONO) på dette års møde i juni hos BBC og The Guardian i London.

Jeg vil takke for godt samarbejde med forskellige personer og afdelinger i DR, herunder primært DR Brugerkontakt, DR Jura, GD Stab og DR's etiske chef Anja Lundberg Andersen samt generaldirektør Maria Rørbye Rønn.

Også min kollega Mikkel Vincentz Pedersen for som altid gode råd og sparring.

Endelig vil jeg takke bestyrelsen for udvist tillid og forlængelse af mit mandat, til det udløber november 2025.

Juni 2023

*Jesper Termansen*  
Lytternes og seernes redaktør



(Foto: Agnete Schlichtkrull)

# De etiske rammer for DR's arbejde med AI

Er der egentlig brug for nye regler og retningslinjer? DR har et temmelig omfangsrigt og solidt sæt af etiske retningslinjer, som ud fra gængse og fornuftige grundprincipper tager højde også for nye journalistiske problemstillinger.

Men i tilfældet med brug af kunstig intelligens, AI, er der behov for nogle grundlæggende overvejelser, da virkeligheden har ændret sig. Lad os i første omgang slå fast, at udfordringerne fra denne ret revolutionerende teknologi – og de vidtgående konsekvenser for indholdsproduktion og digitalt indhold - under alle omstændigheder kalder på et omfattende serviceeftersyn af DR's etik for at undersøge, i hvilket omfang, retningslinjerne passer til den etik, som DR i dag ønsker på områder, hvor AI er i spil.

Først et par ord om AI eller kunstig intelligens.

Der er forskellige definitioner, men grundlæggende betyder kunstig intelligens, at softwaren lærer ud fra data, som maskinen indsamler, og derved 'træffer beslutninger' på baggrund af de data, som maskinen allerede har lært at kende.

Det hænger snævert sammen med maskinlæring. Den proces, hvor computeren lærer, uden at den bliver direkte programmeret. Den kan genkende mønstre i data. Det er for eksempel hyppigt brugt i TV-streaming eller online-salg. Her lærer computeren, hvad en person foretrækker gennem personens efterladte dataspor, og maskinen regner sig frem til, hvad personen vil foretrække. Det kan spille en afgørende rolle i forhold til mediebrug af indhold skabt med kunstig intelligens.

I dag tager DR's etiske retningslinjer udgangspunkt i det verdensbillede, at mennesket – journalisten eller programmedarbejderen – træffer valg, som kan være i overensstemmelse med eller det modsatte i forhold til de etiske retningslinjer.

For eksempel foreskriver DR's etiske retningslinjer i dag, at journalisten ikke må ændre i tekst, lyd, video, billeder, grafik, tid eller sted, så der fremkommer andre meninger end dem, som de medvirkende har givet udtryk for.

Men hvad så, når skribenten er en robot? Eller fotografen er det? Hvem har det redaktionelle ansvar for AI-genereret indhold? Den traditionelle opfattelse af billeder og andet indhold er under opbrud. Det er måske let at få øje på i nogle meget omtalte og spektakulære sager, men betydeligt sværere, i forhold til mere gennemsnitlige og hverdagsagtige historier.

Da den britiske journalist Eliot Higgins i marts fremstillede ved hjælp af AI en serie af billeder af Donald Trump, som blev "arresteret" og forsøgte at flygte, blev det delt millioner af gange. DR bragte også en artikel om sagen, men markerede billederne med vandmærket "falsk".<sup>1</sup> Trump-billederne var så overdrevne og Donald Trump så verdenskendt, at mange nok var klar over, at her var tale om en falsk fremstillet historie, der tog udgangspunkt i, at Trump selv havde, sagt, at han ville blive arresteret (hvad han ikke blev på det tidspunkt).

I dag findes der memes, videoer og meget andet indhold på digitale tjenester som for eksempel Tik TOK, hvor kendte politikeres stemmer og kroppe bliver genskabt og brugt til for eksempel satire.

---

<sup>1</sup> [www.dr.dk/nyheder/indland/falske-billeder-af-donald-trump-der-bliver-anholdt-set-af-millioner-paa-twitter](http://www.dr.dk/nyheder/indland/falske-billeder-af-donald-trump-der-bliver-anholdt-set-af-millioner-paa-twitter)

Resultatet er overbevisende og effektivt og åbner op for mange muligheder og anvendelser, men også risici for skade på mediers troværdighed.

I kraft af dokumentarserien 'Skyggekrigen' har DR selv været med til at sætte fokus på i 2023, at Rusland bruger ressourcer på at påvirke det mediebillede, som fremkommer i Vesten. Rusland vil med anvendelse af kunstig intelligens for stærke redskaber til at gøre det, landet hele tiden har gjort: Forsøge at manipulere offentligheden. Så er spørgsmålet, om danske medier og DR har ressourcer til at analysere og gennemskue de manipulationer, som bliver foretaget.<sup>2</sup>

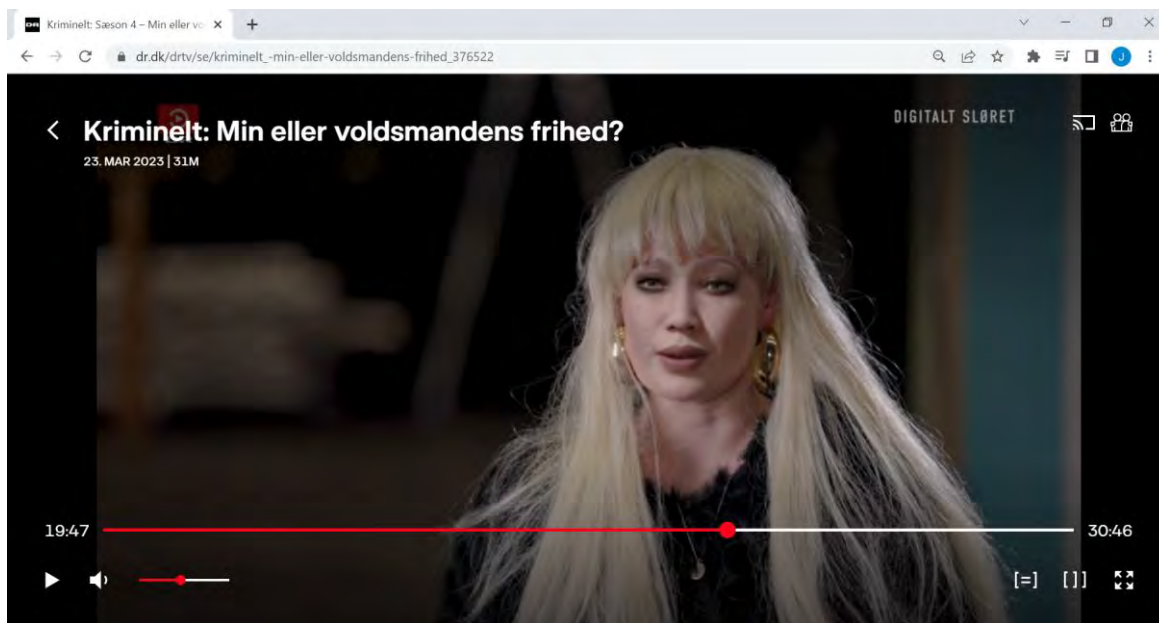
Har DR arbejdsprocedurer, der tilstrækkeligt effektivt sikrer, at DR kan regulere brugen af denne type indhold, som f.eks. 'falske oplysninger' eller kilder, som er computergenerede? Har brugerne tilstrækkelig sikkerhed i fremtiden for, at kildekritikken er så robust, at den slags ikke kunne ske i DR? Tabet af troværdighed for afsenderen – DR – er umiddelbart det største etiske problem. Så spørgsmålet om hvordan DR sikrer og regulerer brugen af AI er nødvendig at forholde sig til, så brugerne ikke står tilbage som tabere i et hyper komplekst og uigennemskueligt mediebillede.

Det vil næppe have nogen grad af realisme over sig at opstille alt for restriktive barrierer over for en teknologi, som er opfundet og kommet for at blive. Men det er nu, grænserne skal trækkes. Spørgsmålet er derfor, hvilke standarder DR ønsker i denne nye virkelighed, og hvordan man kommer derhen på en måde, så alle er enige om rammerne. Den falske Trump-historie var det lette eksempel. Men hvordan bliver DR i stand til at skelne mellem og vurdere tusindvis af oplysninger og billeder – måske – måske ikke – fremstillet helt eller delvist af AI. som følger egne ideer og fører dem ud i livet

LSR har ikke kendskab til, at DR benytter AI i produktionen af indhold. Men et eksempel på, at DR kunstigt skabte en computergenereret person i programmet 'Kriminelt', og de overvejelser DR her med fordel kan gøre sig, lægger på mange måder op til de samme problemstillinger som med brugen af AI. Kvinden, hvis identitet skulle beskyttes, ville tidligere for blot få år siden have været filmet anonymiseret og med stemmen sløret, så den (forhåbentlig) var uigenkendelig. Nu skabte DR en "digitalt sløret" figur, som med mimik og stemme kunne fremføre de synspunkter, som typisk tidligere ville være traditionelt sløret. Allerede her ligger en række etiske valg i brugen og hvilke principper, der arbejdes efter. For eksempel hvilken etnicitet har den computerfremstillede person? Skal personen ligne den virkelige person, og hvis ikke, hvad kan man så "lægge ind i" personen af karakteristika? Vil man kunne skabe en sort person om til en hvid og vice versa? Vigtigst af alt er det dog her, at DR var åben om brugen og klart deklarerede, at der var tale om, at kildens ansigt var "ændret digitalt", som det fremgår af værtens speak og tilføjelsen til billedet, hvor der står 'Digitalt sløret'. En tilgang, der kan tjene som inspiration for arbejdet med deklarering af indhold skabt med AI.

---

<sup>2</sup> Politiets Efterretningstjeneste maj 2023, Vurdering af spionagetruslen mod Danmark, Færøerne og Grønland p. 15



DR benytter nye digitale værktøjer. Her fra programmet 'Kriminelt' 23. marts 2023 'Din eller voldsmandens frihed', hvor en interviewperson er blevet "sløret digitalt". (Foto: DRTV).

TV2 skabte i foråret en dokumentar om den afdøde reality-stjerne Sidney Lee. Selskabet bag programmet har fået Sidney Lees families tilsagn om, at den afdøde 'stjerne' må optræde på ny – men genskabt via AI – i programmet med sin egen stemme.

Med det skridt rykker de etiske grænser sig i en dansk medievirkelighed. Det efterlader store, principielle spørgsmål. Ville DR f.eks. overhovedet kunne tillade, at man i DR 'genskaber' afdøde i billede og tekst ved hjælp af AI Hvem kan give tilsagn? Hvilke oplysninger er valide nok til, at de kan bruges som grundlag for så stærkt et udsagn, som at en 'person' posthumt sidder og fortæller om sig selv? Hvordan sikrer man, at sekvenser fra en sådan produktion ikke vandrer videre viralt til andre medier uden noget forbehold eller uden klar deklarerer?

TV2's faktachef forklarede i forbindelse med dokumentaren om Sidney Lee, at stemmen var genskabt på baggrund af omfattende "research". For det første kræver det en meget nøje diskussion af, hvor stort et kildekrav der er til, hvad man etisk kan tillade at "proppe ind" i en robot og lade det komme ud som udsagn fra en "person". Kan 'intelligensen' kun 'gentage' ord, der præcist er nedfældet af en tidligere afdød, eller må AI'en digte videre på nogle fremstillinger, som anden, - og tredjehåndskilder er kommet med om den afdøde. Derudover er der det etiske problem, om man har et hensyn til en afdød, som går forud for, hvad eventuelle afdøde måtte give lov til.

DR lavede en stor serie om tidligere statsminister Jens Otto Krag for nogle år siden. Kunne DR i stedet for dramatiserede scener med en skuespiller have genskabt den for længst afdøde statsminister som et produkt af AI og indsat "ham selv" i serien? Andre medier er i gang med at opsætte etiske retningslinjer for brugen af kunstig intelligens

SVT har i maj nedsat et AI-råd med en tidligere SVT-direktør i spidsen, der hurtigt skal komme med forslag til, hvorledes SVT håndterer AI-udviklingen.<sup>3</sup> I slutningen af april præsenterede

<sup>3</sup> [www.svt.se/kultur/svt-gor-forandringar-i-ledningen](http://www.svt.se/kultur/svt-gor-forandringar-i-ledningen)

mediekoncernen Schibsted sine retningslinjer.<sup>4</sup> Som det blandt andet hedder: "Tænk på, at AI-modellerne aldrig kan garantere, at fakta er korrekte. Gå snarere ud fra det modsatte."

Konsekvenserne af denne nye teknologi er og vil være så omfattende, at jeg vil opfordre DR's bestyrelse til at stimulere til et vedvarende og løbende etisk arbejde i DR organiseret, så flest mulige i mange jobfunktioner lærer og udveksler erfaringer med AI. Det vil have stor betydning, at diskussionerne om etik ikke blot finder sted i en lille kreds, men foregår blandt de ansatte, der bruger teknologien til at producere indhold hver dag. DR Nyheder har i juni 2023 udarbejdet et sæt retningslinjer for brug af generativ AI i DR Nyheder. Generativ betyder, at der er tale om en særlig form for AI, som i modsætning til traditionel kunstig intelligens kan producere opfindsomme svar, der imiterer den menneskelige kreative proces.

Retningslinjerne flugter med en del af det her beskrevne og opstiller restriktive, men fornuftige regler. Derfor er min opfordring, at retningslinjerne ikke forbliver i regi af DR Nyheder, men bliver gjort generelle for hele DR. Både i KBU og Publicering og Brugerkontakt foregår der produktioner, som i høj grad vil og kan blive påvirket af AI i fremtiden.

Min anden kommentar er, at DR Nyheders såvel som andre DR-retningslinjer på feltet bør indarbejdes i DR's etiske retningslinjer. Det vil sikre, at det er generelle sigtelinjer for arbejdet uanset hvor i DR, man befinder sig.

Her er en fire grundlæggende fokuspunkter til den videre diskussion:

### **Gennemsigtighed**

DR's arbejde med at udvikling og brugen af AI bør være gennemsigtig og åben. DR bør i videst muligt omfang oplyse detaljeret om, hvilke data, man bruger, og hvor pålidelige de er. Om og hvordan man 'træner' og benytter AI i sin produktion. Brugere skal kunne læse og forstå, hvad det konkret er, AI udfører af opgaver.

### **Redaktionel styring**

Den redaktionelle styring også af AI ligger hos DR, og det er mennesker, der har det redaktionelle ansvar for produkterne – ikke en kunstig intelligens. DR bør overveje hvordan DR sikrer dette i praksis. Herunder er det relevant at tage stilling til, hvorledes tv-programmer og andet indhold deklarerer i forhold til brugen af kunstig intelligens.

### **Kildekritik**

Kunstig intelligens skærper den diskussion, der i forvejen bør være om kildekritik. DR bør være åben, kritisk og meget bevidst om de data, som bliver benyttet af AI eller hvor AI kan være en del af kildegrundlaget eller researchen. Hvordan håndterer DR dette i praksis? Allerede i dag har DR udtalt, at moderation af kommentarspor på sociale medier trækker så mange ressourcer, at det udgør en konkret udfordring. Det er formodentlig et problem, som kun vil øges betydeligt, hvis større og større dele af journalistikken og programproduktionen baserer sig på indhold skabt af AI.

Hvordan undersøger man i fremtiden ikke bare primærkilden, men også de sekundære kilder, som forskellige former for andre kilder bygger på således, at DR har kontrol med hele kæden af kilder til

---

<sup>4</sup> [www.dagensmedia.se/medier/digitalt/aven-bonnier-infor-ai-policy/](http://www.dagensmedia.se/medier/digitalt/aven-bonnier-infor-ai-policy/)



en oplysning. Hvorledes sikrer DR, at det altid er mennesker, der har kontrol med og ansvar for de data og redaktionelle valg, der bliver benyttet med AI som redskab?

### **Uafhængig overvågning og det fremtidige arbejde**

Min anbefaling er, at DR snarest bør nedsætte sig eget AI-råd og tage stilling til de justeringer af DR's etiske retningslinjer, som er nødvendige. DR bør gøre det for at vise brugerne og den øvrige omverden, hvor man trækker grænserne, og for at klargøre sine beslutninger og grænser for egne medarbejdere.

DR kunne med fordel etablere en uafhængig arbejdsgruppe, hvis primære opgave er at følge med i de etiske og teknologiske udfordringer og problemstillinger der er forbundet med at brugen af AI/kunstig intelligens. Arbejdsgruppen bør også fokusere på hvordan DR's etik spiller sammen med brugen af AI.

---

#### ***DR's svar på afsnittet om de etiske rammer for DR's arbejde med AI***

*I de seneste år er der sket en revolution inden for kunstig intelligens. De værktøjer, som allerede nu er mange og lettilgængelige, rummer et enormt potentiale for journalistisk udgivelse, men også faldgruber og fejlkilder, som ikke er helt tydelige endnu.*

*Derfor har DR taget initiativ til at oprette tværgående fora, som fremadrettet skal arbejde med anvendelse af AI på tværs i DR. Det gælder både AI-specifikke problemstillinger relateret til retningslinjer, etik, databeskyttelse, it-sikkerhed, teknologi og jura såvel som konkret anvendelse og udnyttelse af udvalgte AI-værktøjer.*

*I DR Nyheder er der oprettet en gruppe med det formål at opbygge en solid forståelse af AI, evaluere dens konsekvenser og sikre, at DR Nyheder har retningslinjer for brugen af AI. Centrale personer i DR Nyheders AI-gruppe deltager i de tværgående fora i DR.*

---

# Satire i DR's produktioner: Behov for klar information til medvirkende i satire – og deres samtykke

DR modtog kritik fra Pressenævnet i slutningen af 2022 i sagen om programserien 'Ellen imellem'<sup>5</sup>. Tre medvirkende havde klaget over, at de medvirkede i programserien på et misvisende og vildledende grundlag, da de gav deres samtykke til deltagelsen. Pressenævnet gav dem ret i kritikken af DR. Et samtykke skal være frivilligt, specifikt og informeret, påpegede Pressenævnet. Navnlig er det interessant, at Pressenævnet slog fast, at den medvirkende skal være klar over, hvad udsendelserne reelt omhandler. Og selv om de medvirkende i dette tilfælde var medievanter, kunne DR ikke fravige disse vigtige og grundlæggende krav til hvad en medvirkende har ret til at vide. Jeg satte i maj 2022 arbejdet med klager fra medvirkende over 'Ellen imellem' i bero, fordi klageren valgte at gå til Pressenævnet. Imidlertid var der en del kritik, som omfattede DR's egne etiske retningslinjer, og som Pressenævnet ikke kan tage stilling til. DR's egne etiske retningslinjer er langt mere detaljerede end de vejledende regler for god presseskik. Nu hvor Pressenævnet for længst har taget stilling til sin del, er tiden inde til at forholde sig til klagerne i forhold til DR's etiske retningslinjer. DR har langt flere retningslinjer, end dem Pressenævnet forholder sig til, og DR har således også specifikke retningslinjer om satire, hvad ikke findes i de vejledende regler for god presseskik.

DR har et kapitel (kapitel 14) om satire. Heri står, at konteksten skal være klar og fremgå tydelig for seerne, lytterne og brugerne. Der står endvidere, at mennesker som ikke i anden sammenhæng har været eksponeret i medierne før, altid skal give tydeligt samtykke til medvirken. Denne passus bør – ikke mindst i lyset af Pressenævnets afgørelse – opfattes sådan, at DR som altovervejende hovedregel skal indhente tydeligt samtykke fra de medvirkende. Uanset hvor medievanter personerne er, har de ret til få oplyst hvad de medvirker i. Der kan være helt særlige undtagelser. Det kunne være en særlig politisk satire, som kritisk behandler forhold af væsentlig samfundsmæssig interesse, hvilket der ikke var tale om i sagen om 'Ellen imellem', ifølge Pressenævnets vurdering. Der var ingen særlige begrundelse for at fravige samtykkereglerne i den konkrete sag.

Efter LSR's opfattelse arbejder DR generelt med et upræcist satirebegreb. Det gjorde sig også gældende i sagen om 'Ellen imellem.'

I den konkrete sag gav DR's oplysning til de interviewede personer om, at der var 'satiriske elementer,' men det gav ikke de medvirkende mulighed for at gennemskue, at de indgik i et format, hvor det ikke var journalisten, men en skeptiker, der interviewede dem inden for deres fag, konkluderede Pressenævnet.

Alene en henvisning til satiriske elementer bør ikke kunne føre til, at DR er fritaget fra sine egne etiske krav til aftaler med medvirkende. En medvirkende bør på DR's eget initiativ få oplyst, hvad

---

<sup>5</sup> 'Ellen Imellem' er en DR-serie (P3) fra 2022. I seks afsnit tog DR en række kontroversielle emner op og lod som om, at primært forskere og politikere blev interviewet af en journalist, men i virkeligheden var denne helt styret af en anden person – for eksempel en tilhænger af "fladjords-teorien".

det satiriske element går ud på. I den konkrete sag ville det dreje sig om, at de medvirkende forskere fik at vide fra begyndelsen, at det var en eksempelvis 'fladjordstilhænger', som stillede spørgsmål, hvor journalisten i studiet helt var styret fra regi-rummet.

Hvis et program eksempelvis formidler nyheder, men blander dem med satiriske indslag, er der endnu større grund til, at DR er præcis og konkret over for de medvirkende i forhold til, hvad satireelementet er, så de medvirkende reelt kan tage stilling til, om de ønsker at medvirke.

DR bør ikke kunne føre en medvirkende bag lyset som i eksemplet med 'Ellen imellem' ved at undlade at oplyse de medvirkende om, at der skjult for den medvirkende sidder en anden og interviewer og bliver klippet ind i det færdige program. Hver gang DR anvender den slags vidtgående fortællegreb, bør det være oplyst til den medvirkende, som dermed også har mulighed for at kunne sige fra. Det vil være en fair og rimelig beskyttelse af medvirkendes rettigheder i forbindelse med medvirken.

DR har i de senere år benyttet sig af programmer, som har været værtsbårne, og hvor værten har haft en udstrakt frihed til at fremsætte egne (satiriske) kommentarer til medvirkende og i øvrigt, uden at programmet som helhed har været satire. Det nu nedlagte 'Bagklog', var et sådant program. I programmer af denne karakter, bør DR klarere definere, hvad værtens opgave og råderum er set inden for begrebet satire.

Satire er en udtryksform, - ikke et magisk ord, der lemper etiske krav, bare det udtales.

Alene henvisning til ordet 'satire' bør ikke automatisk kunne tildele DR nogle fritagelser fra de etiske retningslinjer. Det bør kræve en tydeligere argumentation, hver gang DR med henvisning til satire ønsker at undgå medvirkendes samtykke.

Men det er vigtigt samtidig også at holde fast i, at DR bevarer redigeringsretten til at sammensætte sine programmer og herunder lave satire. DR modtog i februar en klage fra en lytter, der netop drejede sig om dette problemfelt. Klageren kritiserede, at der i en satirisk sketch i programmet 'De 17 %' på P3 indgik ordet 'negerbørn'.

Klageren fik ikke medhold af redaktionen og ankede sagen til LSR. Jeg gav heller ikke medhold. Indslaget var for det første klar deklareret som satire. For det andet bør der principielt ikke være ord, som er forbudt at bruge i DR. Det kan være, at den sammenhæng, som de indgår i, strider mod DR's etiske retningslinjer, men det må bedømmes i hvert enkelt tilfælde. For det tredje kan et individs subjektive følelse af krænkelse ikke ophæves til, at DR skal rette sig efter denne subjektive følelse. Derved vil den medvirkende altid have vetoret over stoffet. Det ville kunne føre til, at ethvert ord, der bliver klaget over, principielt ikke længere bør bruges i DR, fordi én (eller flere) føler sig krænkede.

DR overtrådte – efter min bedømmelse – egne satirebestemmelser i DR's etiske retningslinjer med de påklagede programmer fra 'Ellen imellem.' DR's egen henvisning til 'et satirisk element' bør ikke være nok til, at DR har fripas til at drive gæk med medvirkende uden deres accept. Det gælder også professionelle medvirkende. DR bør skærpe kravene til sig selv, når der er satire indblandet, så det klart og tydeligt fremgår for såvel medvirkende som offentligheden i øvrigt, hvad det er for en form for program, som DR ønsker at sende.

---

## DR's svar på afsnittet om satire i DR's produktioner

*DR anerkender Pressenævnets kendelse, som DR har taget til efterretning. Pressenævnet udtalte kritik af DR i forhold til, hvorvidt der var tale om et informeret samtykke fra de medvirkende i programserien 'Ellen imellem'.*

*Pressenævnet forholder sig derimod ikke særskilt til, hvordan satire defineres, hverken i relation til DR's etiske retningslinjers kapitel 14 om satire eller mere generelt. Det fremgår af kendelsen, at Pressenævnet er af den opfattelse, at: "... der må inddrømmes medierne vide rammer med hensyn til satiriske gengivelser eller kommentarer i forhold til personer eller begivenheder. Det bemærkes endvidere, at det generelt er nævnets opfattelse, at offentlige personer i højere grad end privatpersoner må acceptere at være genstand for en kritisk medieomtale."*

*Pressenævnets kritik handler således ikke om DR's definition af satire, men om hvorvidt der med sprogbroen "satiriske elementer" i DR's medvirkende aftaler kunne siges at være tale om et informeret samtykke. DR har derfor på baggrund af kendelsen ændret sin praksis i den type programmer, så det tydeligere fremgår i hvilken kontekst, den medvirkende indgår i, så der er tale om et frivilligt, specifikt og informeret samtykke – også når der er tale om satire.*

*LSR nævner i sin gennemgang også det nedlagte P1-program 'Bagklog', om hvilket han skriver, at DR i programmer af denne karakter klarere bør definere, hvad værtens opgave og råderum er set inden for begrebet satire. DR er uenig i, at det ikke var tydeligt deklareret, at programmet indeholdt satire, da programteksten lød: "Hver lørdag får Esben Kjær besøg af skiftende gæster, der giver ugens nyheder med grovfilen og sætter dem i et skarpt og ofte satirisk lys". I forhold til den konkrete sag om 'Ellen Imellem' har Pressenævnet i sin behandling tillagt det betydning, at der var tale om et nyt og ukendt format, hvilket nævnet lagde vægt på i vurderingen af, hvorvidt klagerne havde tilstrækkeligt grundlag for at vurdere, om de ønskede at deltage. Som følge heraf lægger DR til grund, at der i faste og velkendte formater som fx 'Bagklog' må være en forventning om, at de medvirkende er bekendte med programmets tone og, i det nævnte eksempel, brugen af satire, og at det må forventes, at viden om dette indgår i de medvirkendes grundlag for at vurdere, om de ønsker at medvirke.*

*Samlet set mener DR ikke, at sagen giver anledning til ændringer i de etiske retningslinjers kapitel 14 om satire.*

---

# Kritik af DR's programomlægninger fortsatte efter nytår

Kritikken af DR's programomlægninger og lukninger fra 2022 fortsatte efter årsskiftet. I 1. halvår 2023 registrerede LSR et meget stort antal klager og kritiske henvendelser fra lyttere og seere over samme emne. Henvendelserne er mangeartede, men der tegner sig en klar tendens. LSR registrerede i alt 373 klager (ca. 5 % af alle henvendelser) i perioden januar til juni 2023 over programændringer/programlukninger på DR's kanaler. Det er primært de redaktionelle ændringer af 'Deadline' på DR2 og de redaktionelle ændringer af 'Orientering' på P1, der førte til klager og kritiske henvendelser fra brugerne. Brugernes skrev primært ind i første halvår 2023 og beklagede, at programmerne 'Detektor' og 'Bagklog' var lukket, og at programmerne '45 omdrejninger' og 'Lytterkroen' på P5 var lukket

Der blev i perioden i alt registreret 143 lyttere, der klagede specifikt over DR's ændringer i **Orientering på P1**. Kritikken går på det ændrede format, programmets opbygning og typen af indhold. En lytter skrev meget repræsentativt for brugernes kritik: *"Det nye format for orientering er en katastrofe. Der er uendelige gentagelser, small talk i studiet og manglende fokus på det, som Orientering plejede at være god til, nemlig formidling af aktuelt udenrigs- og indenrigsstof fra politik og samfund på en intelligent måde. Nu er programmet en dårlig udgave af P1 morgens feel good radio. Jeg håber at I finder tilbage til den seriøse journalistik."* Kendetegnende for klagerne er, at lytterne savner det "gamle" format og synes programmets nye stil og journalistiske profil er dårlig.

Der blev i dette halvår registreret 58 klager over ændringerne i **'Deadlines'** indhold og sendetidspunkt. *"Hvor er det pauvert, at Deadline nu kun sendes mandag til torsdag"*, skrev en seer meget sigende for kritikens karakter. En anden seer skriver i samme spor: *"Nu er det blevet et forudsigeligt program, bare man har hørt de første fem minutter. Så kan man regne sig ud, at resten af de dyre 30 minutter, som Deadline råder over, går med det samme emne, med den/de samme deltagere."* Fælles for klagerne er brugernes udtrykte utilfredshed med det nye koncept. En tendens er tillige, at der efterspørges, at DR2 er et dagligt program, der analyserer vigtige nationale og internationale emner.

En tendens fra 2. halvår 2022 fortsætter tillige ind i 2023: Kritik af at DR valgte at stoppe med at sende 'Disney Sjov'. Programmet 'Disney Sjov', der i 31 år blev sendt på DR1 fredage kl. 19 - 20, lukkede og blev erstattet af **'Fredags TamTam'**. 52 seere skrev til DR i første halvår 2023 med kritik. Nogle brugere giver udtryk for, at de savner 'Disney Sjov', mens andre synes, at 'Fredags TamTam' er for voldsomt til mindre børn, for kedeligt eller ikke rammer målgruppen. *"Tamtam er fyldt ned underholdning for de 3 - 5-årige, de fleste børn i den alder er nu altså bare gået i seng kl. 19 eller før. Få nu justeret bare en ting så den stemmer overens med jeres omverden og synkroniser indhold til tidspunkt og alder!"*, skrev en bruger. En anden seer skriver repræsentativt for kritikken om 'Fredags TamTam': *"Nu har I lavet et nyt format hvilket er fint, men hvorfor skal det indeholde monstre, vampyrer, spøgelse, død og ødelæggelse? Der er utrolig mange børn som mine er bange og får søvnproblemer af den slags. Fair nok det kom førhen en gang imellem, men nu "spilder" i 30 minutter af børns fredag med den slags. Og nej, den slags indhold er ikke for mindre børn - det er for de større børn som ser en af jeres andre kanaler alligevel."*

## Trusler mod Onkel Reje – en bekymrende udvikling

I maj bredte en voldsom kritik af børnefiguren Onkel Reje sig på sociale medier. Navnlig billeder fra Onkel Rejes deltagelse i Cirkus Summarum i 2022 blev delt af en gruppe mennesker på Facebook og andre platforme. Kritikken gik primært på, at Onkel Reje seksualiserede børne-tv ved at iføre sig læderbikini, foretage akrobatiske øvelser halvnøgen med en anden mandlig medvirkende og gik over stregen med sin "røvkanon".

Der blev dannet grupper imod Onkel Reje og for Onkel Reje. Skuespilleren Mads Geertsen alias 'Onkel Reje' måtte sygemelde sig, og ifølge DR var nogle henvendelser så grove og beskyldningerne så alvorlige, at DR måtte skride til politianmeldelser.

Debatten bredte sig til de traditionelle medier, aviser, TV2 m.m. både i reportager og kommentarstof. LSR har registreret 31 henvendelser, hvoraf langt de fleste var støtter til Onkel Reje. Især taget i betragtning hvor meget debatten fyldte på sociale medier. Det var som med mange andre lignende pludselige stemninger et fænomen, som groede på de sociale medier primært. Forløbet er typisk for andre, lignende sager. For eksempel debatten om dyrs leveforhold i nationalparker. Det førte til kritik af DR og flere ankesager (se s. 22), men var klart størst på sociale medier.

'Onkel Reje-sagen' giver anledning til nogle overvejelser og konstateringer.

En formodentlig relativ lille gruppe med yderligtgående synspunkter kan i dag meget hurtigt sætte gang i en lavine af kommentarer på de sociale medier. De traditionelle medier kan ikke længere styre eller moderere en debat, som da aviserne havde monopol på den offentlige debat ved at styre adgangen til avisernes debatsider. Debatten – og det gælder også relateret til DR – går nu uden om de traditionelle medier, der er henvist til at se på og forsøge at moderere – eller lukke - egne sociale medie-sider. DR har ikke debatsider, men derimod profiler på sociale medier.

Tonen er meget hård og uforsonlig på nettet – på begge sider. Typisk kan den slags 'mediesager' føre til gensidige politianmeldelser.

Når debatten raser på sociale medier, er der ingen plads til nuancer. Det gælder begge sider.

Det bør være helt indlysende som grundlæggende præmis, at voldstrusler og stærkt, nedsættende udtryk om andre, er uacceptabelt. Intet – heller ikke betaling til DR over skatten - berettiger en sådan opførsel.

Men når det er sagt, så kræver en indholdsdebat om 'Onkel Reje' meget af begge parter. Grundlæggende skal brugerne have ret til at kritisere DR's børneprogrammer. Det er forståeligt, at DR var rystet over trusler mod en skuespiller, men det forekommer også betænkeligt, når DR gik ud og konstaterede, at det var "coronaskeptikere, som stod bag hetz af Onkel Reje." <sup>6</sup>

Det er ikke klarlagt, om det var nogle ganske få personer med ekstreme holdninger, eller det drejer sig om en bredere kreds. Men en generalisering som denne er med til at stigmatisere brugere, som måske har en kritisk tilgang til et eller flere corona-tiltag, men som aldrig kunne drømme om at true eller blande det sammen med et børneprogram. Som én skrev i begyndelsen af maj til DR: "Jeg har

---

<sup>6</sup> [www.dr.dk/nyheder/indland/coronaskeptikere-staar-bag-hetz-af-onkel-reje-det-er-dem-som-alvor-har-smidt-braende](http://www.dr.dk/nyheder/indland/coronaskeptikere-staar-bag-hetz-af-onkel-reje-det-er-dem-som-alvor-har-smidt-braende)

*sagt nej til corona vaccination. Jeg har intet med modningen af Onkel Reje at gøre, jeg kender ham ikke. Stop med at anklage mig. Jeg har ingen facebook profil, eller twitter, Intergram."*

Det spiller på de samme strenge, som blev slået an under Covid19-nedlukningen og navnlig den første periode, hvor kritikere af regeringens initiativer ofte på sociale medier ofte blev udskammet af tilhængere som konspirationsteoretikere og 'sølvpapiershatte.'

Tonen – også i forhold til DR ved den mindste kritik – var hadsk og uforsonlig.<sup>7</sup>

Det er mit klare indtryk efter at have fulgt debatten på blandt andet Facebook, at en del af dem, der har kommenteret Onkel Reje-sagen, faktisk har taget afstand fra vold og trusler mod DR, samtidig med, at de har udtrykt kritik af programmerne. Det er temmelig uklart, hvor mange – eller hvor få – i denne sag, der rent faktisk har koordineret angrebet på Onkel Reje, og hvor mange af dem, der danner netværk inden for coronaskepsis, sådan som DR beskriver

Det er min antagelse, at de fleste besindige og nuancerede brugere, der måtte have en kritisk mening om Onkel Reje eller lignende programmer, holder sig væk af frygt for at blive sat i bås med nogle højtråbende ekstremister, og på den måde bliver tonen meget polariseret.

Men det er umuligt at trænge igennem med nuancer i en så ophedet debat, hvor ingen besindig vil se sig selv skulle forsvare voldstrusler

Den eneste farbare vej for DR er at bedømme hver enkelt klage eller kritiske kommentar for sig selv, uanset om de kommer ind på DR's sociale medieprofiler eller gennem det officielle system.

Sagen viser også, at det ikke er alle typer af henvendelser og kritik – eller ros – der når DR via DR's officielle henvendelsessystem.

Samtidig bør DR kunne stå fast for at forsvare sin ret til at lave børneindhold, selv om der findes individer og grupper, som i hvert fald giver udtryk for at ville gå meget langt i kampen mod dette indhold. Det har DR gjort i sagen med Onkel Reje.

Der kan komme flere af den slags 'pop-up storme' i fremtiden, som vil kræve et bredt bryst for at forsvare retten til selv at redigere sit eget stof. Men det kræver også et fortsat skarpt fokus på hvordan brugerhenvendelser, kritik og klager effektivt og korrekt besvares og at den viden samles.

LSR registrerer rutinemæssigt klager over **'børnetid'**, der dækker brugernes henvendelser om upassende eller voldsomt indhold i forhold til børn. I dette halvår ligger tallet på 23. Det er på niveau med sidste halvårs 21 henvendelser. En del af henvendelserne går på voldsomt eller upassende indhold i DR's trailere og spots både på tv- og radio-fladen.

---

<sup>7</sup> Lytternes og seernes redaktør. Halvårsrapport for 1. halvår 2020. p. 4 ff.

# Problemer med afstemningen til Dansk Melodi Grand Prix 2023

Dansk Melodi Grand Prix 2023 i Næstved den 11. februar havde så mange tekniske problemer, at LSR har registreret over 1600 klager i timerne fra kl. 20.00 på DR1 og DRTV.

Det er en af de største enkelte klagebobler LSR har registreret siden 2016. 1663 klager - svarende til ca. 22 % af alle klager og kritiske henvendelser i første halvår af 2023 relaterede sig til problemerne med afviklingen af afstemningen af Dansk Melodi Grand Prix 2023.

Seernes klager og kritik gik i alt overvejende grad på de tekniske problemer, der relaterede sig til afstemningsmuligheden i DR's app. Brugerne fik ikke den nødvendige sms-aktiveringskode til afstemning via appen, selvom de gentagne gange forsøgte at tilmelde sig på DR's app. Dette betød, at de seere, der ville benytte appen, ikke kunne deltage i afstemningen. Der var brugere, der ikke kunne logge på eller se deres afgivne stemme. Der var også brugere, der først fik sms'en, efter showet var slut. Der var efterfølgende seere, der på baggrund af deres oplevelser med afstemningen kritiserede resultatet og mente, at afstemningen var uretfærdig på grund af de tekniske problemer, og de kritiserede DR for, ikke have bedre styr på teknikken. Der var tillige kritik af selve håndteringen under showet, hvor der var seere, som ikke fik nok information om sms-stemmemulighederne, og at afstemningen lukkede for hurtigt. *"Som seer til det her program de sidste 40 år, så er jeg godt nok tæt på at sige at vi skal droppe det. Hvis DR ikke kan gøre det bedre, så skulle TV2 måske overtage. I bør revidere det, ligesom I har gjort tidligere. Og så måske være bedre til det næste gang. Det er virkelig en ommer"*, skrev en seer lidt over kl. 22, efter showet var slut - meget repræsentativt for seernes massive kritik den aften.



De to værter måtte under showet beklage de tekniske problemer. LSR registrerede 1663 klager og kritiske henvendelser til DR over problemerne med afstemningen (foto fra udsendelsen/DRTV).

Bedre gik det ugen efter, hvor DR holdt børnenes sangkonkurrence, MGP 2023. Her klagede langt færre. Til MGP 2023 kunne seerne kun stemme pr. sms, og DR's app var ikke i brug på aftenen. *"Til årets MGP kan du kun stemme på din favoritsang med SMS-stemmer til nummeret 1212"*, skrev



DR blandt andet på dr.dk op til showet og informerede endvidere: "Kan jeg stemme med MGP-app'en? Nej, det er desværre ikke muligt at stemme med 'DR Grand Prix'-appen i år".

---

### **DR's svar på afsnittet om problemer med afstemning til Dansk Melodi Grand Prix 2023**

*DR oplevede under afviklingen af Dansk Melodi Grand Prix lørdag den 11. februar store tekniske problemer med afstemnings-appen. Det havde desværre store konsekvenser for hele afviklingen af showet og betød, at seerne under afstemningen blev henvist til at benytte sms i stedet for appen, da der skulle stemmes.*

*Det var oprindeligt planen, at samme app skulle benyttes til afstemningen til børnenes MGP, men DR besluttede på baggrund af problemerne med afstemningen under de voksnes Melodi Grand Prix, at afstemningen ved MGP udelukkende skulle ske via sms. Afviklingen af børnenes MGP forløb således uden tekniske problemer.*

*DR har købt afstemningsapp'en af en international leverandør, som netop har specialiseret sig i at tilbyde denne slags underholdningsapp's til store tv-stationer over hele Europa. DR har anvendt app'en ved flere shows gennem en periode og har ikke tidligere oplevet lignende udfordringer. DR havde sammen med leverandøren gennemført mange tests op til showet, hvor fejlen desværre ikke blev udløst. Leverandøren har erkendt, at årsagen til det tekniske sammenbrud lå hos dem og har beskrevet og beklaget den tekniske fejl i en fyldestgørende redegørelse. Hertil kommer, at DR har modtaget en kompensation i form af en reduktion af indkøbsprisen.*

*DR finder det naturligvis helt uacceptabelt, at en sådan fejl kan finde sted hos en professionel leverandør og beklager de mange gener, som det gav både deltagere i og seere af showet. Frem mod fremtidige afviklinger af denne type af afstemningsshow, vil DR iværksætte yderligere tests og træne beredskabet ved tekniske problemer, således at evt. problemer får færre konsekvenser for selve afviklingen af showet.*

---

## Hvornår er nogen 'spion', og hvem afgør det?

En ankesag med kritik af DR's dokumentarserie 'Paraplymordet – historien om Agent Piccadilly' kunne ikke opnå enighed. For mig var sagens kerne principiel: Klageren klagede over, at DR i sin egen omtale i en artikel på dr.dk af sagen kaldte en mand, som aldrig var dømt for landsforræderi eller spionage, både for landsforræder og spion.

DR skriver selv i sine etiske retningslinjer, at "når DR omtaler forbrydelser, kræver det stor omhu med formuleringerne. Det er domstolene, der dømmer – ikke medierne." DR bør derfor hverken i retsreportager eller omtale af dokumentarudsendelser omtale nogen som terrorister, spioner, landsforrædere eller andet strafferetligt, hvis ikke den pågældende er dømt for det.

I den pågældende sag rettede DR overskriften, men på en måde så omtalen nu fremstod helt inkonsekvent. Overskriften på DR's artikel om dokumentarserien hed oprindeligt: "Kold krig: Trods klar dokumentation for landsforræderi droppede PET sag mod spion".

Den blev af DR efter klagen ændret til: "Kold krig: PET måtte lade spion-mistænkt gå". Altså en ændring af "spion" til "spion-mistænkt", og ordet "landsforræder" forsvandt. I underrubrikken og i artiklens indledende afsnit blev den pågældende person fortsat omtalt som "spion".

DR henviste selv i sin begrundelse for at afvise kritikken til, at DR 'utvivlsomt' havde beviser fra researchen for, at den omtalte var spion.

DR kan sandsynliggøre noget ved at grave oplysninger frem, men bør sprogligt afholde sig fra at konkludere noget om skyldsspørgsmålet. Det er efter min vurdering fejlagtigt at slutte, at fordi DR som medie føler sig overbevist om kvaliteten af sin egen research i en sag, berettiger det DR til at drage den konklusion, at man kan udpege en person som skyldig i for eksempel spionage eller en anden alvorlig forbrydelse.

DR kan for eksempel undersøge en drabssag eller terrorsag, men DR bør undgå at konkludere, hvorvidt den undersøgte er skyldig. Ellers er udsagnet om, at domstolene dømmer tomt og indholdsløst.

Jeg har i på baggrund af sagen opfordret DR til at præcisere, hvordan DR opfatter sine egne ord om, at det er domstolene, der dømmer – ikke medierne.

---

### ***DR's svar på afsnittet om kritik af DR's dokumentarserie 'Paraplymordet – historien om Agent Piccadilly'***

*Dokumentarserien 'Paraplymordet – historien om Agent Piccadilly' bygger på et grundigt og omfattende researchmateriale. Både skriftlige og mundtlige kilder fra ind- og udlandet dokumenterer, at den pågældende i en årrække fungerede som spion for den bulgarske sikkerhedstjeneste, hvilket berettiger brugen af betegnelsen 'spion'. Der kildeangives tydeligt hvem, der har dokumenteret, oplevet, og vurderet og hvilken skriftlig dokumentation, der ligger til grund for at den pågældende kan defineres som spion. Blandt dokumentationen er en skriftlig kontrakt med efterretningstjenesten og*

*masser af dokumenter, der er sendt til arbejdsgiveren som viser, at han har spioneret mod danske statsborgere, og hvordan han blev dirigeret af sin føringsofficerer til at udføre bestemte spion-gerninger i Danmark.*

*Der er således ingen tvivl om, at den pågældende fungerede som spion, men hvorvidt det, han har gjort, ville være tilstrækkelig til at blive dømt ved en domstol, er en anden sag. DR foretager hverken bevisbedømmelse eller optræder som dømmende myndighed. 'Spion' er ikke en betegnelse, som medierne kun kan benytte under forudsætning af, at en person har været igennem en retssag og er blevet dømt.*

*Helt i tråd med god presseskik og DR's etiske retningslinjer er den kritik, der rejses mod den pågældende, forelagt for ham og hans svar er loyalt gengivet.*

---

## Klummer fra LSR

Klummen er en kommentar, som LSR kan benytte til at udtrykke en mere principiel personlig holdning til en konkret sag eller et bredere presseetisk emne. Klummen udkommer på dr.dk på LSR's side.

### **"Ordet 'negerbørn' indgik i sketch – men ingen ord bør på forhånd være bandlyst i DR."**

Sådan hed overskriften på en klumme, som jeg offentliggjorde den 24. marts 2023 i forlængelse af en ankesag. Sagen drejede sig om en satirisk sketch i programmet "De 17 %" på P3. Her indgik ordet 'negerbørn'. Klageren mente, at DR med brugen af ordet gjorde sig skyldig i 'hyggeracisme' og DR burde forbyde ordet. Den holdning dukker af og til op. At et ord skal forbydes, fordi nogen ikke kan lide det af den ene eller anden grund. Hovedsynspunktet i klummen var, at ingen ord principielt på forhånd bør være bandlyst i DR's indhold. Det kan være, at de ikke burde indgå, men det må bero på en nærmere undersøgelse af de omstændigheder og den kontekst, hvori ordet indgår. Her var der klart tale om satire, hvor ordet skulle karakterisere et Gentoftægtepar, som ikke havde blik for andre end sig selv. Det vil være en væsentlig indskrænkning af ytringsfriheden, hvis DR ikke må bruge bestemte ord. I øvrigt må det være op til DR og ikke til en eventuel klager at afgøre, hvorvidt et ord bør kunne bruges eller ikke bruges. Det er også rigtigt, at DR i henhold til sine egne retningslinjer gerne vil modvirke stereotyper, racisme m.m. Men det er et skråplan at forbyde bestemte ord.

### **"Læser fandt det forkert, når DR kalder regeringen for 'en flertalsregering' - får ikke medhold"**

hed overskriften på en klumme den 10. marts 2023. En læser kritiserede, at DR benyttede ordet 'flertalsregering' om den nye regering, der blev præsenteret den 15. december 2022. Klager påpegede, at regeringen med de tre partier, Moderaterne, Socialdemokratiet og Venstre kun råder over 89 mandater, og man kan ikke regne de nordatlantiske mandater med. DR's politiske redaktør havde svaret klageren, at selv hvis man trak de nordatlantiske mandater ud, rådede regeringen over mere end de 88 mandater, der så skal til et flertal. Jeg føjede til, at de nordatlantiske mandater ganske vist ikke er en del af regeringen, men de har gennem forhandlinger (dronningerunde) tilkendegivet, at de alle fire støtter regeringen, nøjagtig som andre partier kan være støtte for en

regering. De nordatlantiske medlemmer tæller fuldgyldigt med i regnestykket, og derfor var DR's politiske redaktion på ret kurs.

Klummen den 6. marts 2023 hed: **"Behov for bedre svar på klager i DR"**.

Den var foranlediget af den halvårsrapport, som DR's bestyrelse netop havde modtaget i februar 2023. I klummen gjorde jeg rede for, at mange DR-chefers svar ikke lever op til de krav, som DR stiller til et godt og korrekt svar. Jeg påpegede også, at det var en del af DR's overordnede strategi at forbedre svarene til brugerne, og derfor var de mangelfulde svar også i den sammenhæng et problem.

**"Er man virkelig sprogligt beslægtet med fascister og voldelige ekstremister, hvis man taler om 'befolkningsudskiftning'?"**

Overskriften på klummen refererer til en ankesag vedrørende 'Deadline'. I begyndelsen af 2023 interviewede Deadline den nu tidligere formand for Nye Borgerliges Unge, Malte Larsen. En seer havde klaget over, at interviewet var partisk. Anledningen var at ungdomsformanden i Politiken havde beskyldt venstrefløjens for at 'dæmonisere' ham i debatten. Nu ville Deadline gerne vise, at Nye Borgerliges retorik med brugen af ordet 'befolkningsudskiftning', dækker over en relativ ny politisk bevægelse udsprunget fra Frankrig, men bragt videre til bl.a. USA, hvor ekstremister og endda terrorister begår vold i ordets navn.

Under et af de kritiske spørgsmål viste Deadline nogle billeder fra USA, hvor nazi-lignende typer gik rundt med fakler og råbte, at jøder ikke skulle fortrænge dem. Værten oplyste kun, at det var nogle, der protesterede mod nedrivning af statuer af sydstatsgeneraler, som engang gik ind for slaveri. Men trods de ret voldsomme billeder, gav Deadline ingen konkret information om, hvem demonstranterne var, hvilken konkret bevægelse, de repræsenterede, hvor de gik rundt og hvorfor, og hvordan kom jøder ind i billedet. I betragtning af de meget tydelige nazi-associationer, som sekvensen måtte give seerne, kunne man godt forvente en større omhyggelighed fra Deadlines side, når programmet sammenligner disse typers sproglige udtryk med et lovligt dansk parti. Det var DR's ret at gå kritisk til den medvirkende. Men når Deadline viser billeder fra USA af fakkelbærende mænd med nazistiske lighedstræk, så burde Deadline også være præcis i angivelsen af, hvad det egentlige er, DR præsenterer seerne for og i hvilken sammenhæng.

**Det er domstolene, der dømmer – ikke DR**

Jeg var ikke enig i DR's generaldirektørs vurdering af en klage fra en bruger over DR's omtale af, hvorvidt en tidligere herboende dansk-italiener var landsforræder og spion. DR ændrede efter kritikken overskriften på en artikel, så ordet landsforræder gled ud, og spion blev til 'spion-mistænkt'. Men i selve artiklen fortsatte DR med at omtale personen som 'spion.' (Se s.18).

## Flere ankesager – men færre får medhold

Tendensen siden 2017 har været en markant stigning i det årlige antal færdigbehandlede ankesager. Mens antallet af ankesager er steget siden 2017, er den procentdel, der får helt eller delvist medhold, derimod faldet. I denne rapport for 1. halvdel af 2023 har antallet af ankesager nået 18 og en medholdprocent på kun 11 procent.

Figuren (figur 1) herunder viser denne udvikling siden 2015. Andet halvår 2016 skiller sig ud med en ekstremt høj medholdsprocent (seks ud af ni ankesager svarende til 67 procent), men når man ser den gennemgående trend, er der en faldende medholdsprocent.

Det er svært at angive sikre, statistiske årsager til denne udvikling. Det hører med, at der er tale om relativt få sager at lave statistisk analyse på. (17 sager i 2016, hvor det samlede antal i 2022 var 31 sager). Som med tilfældet i andet halvår 2016 kan selv ganske få sagers udfald påvirke procenterne temmelig markant. Gennemsnitsprocenten for medhold og delvist medhold igennem alle syv år i perioden er på 27 procent. Med andre ord: Knap hver tredje, der ankede et svar fra DR fik enten helt eller delvist medhold.

Glemmer vi et øjeblik det atypiske halvår i 2016, så var det kun i 2020 og 2021, at klagerne fik markant mindre medhold i forhold til gennemsnittet på 27 procent.

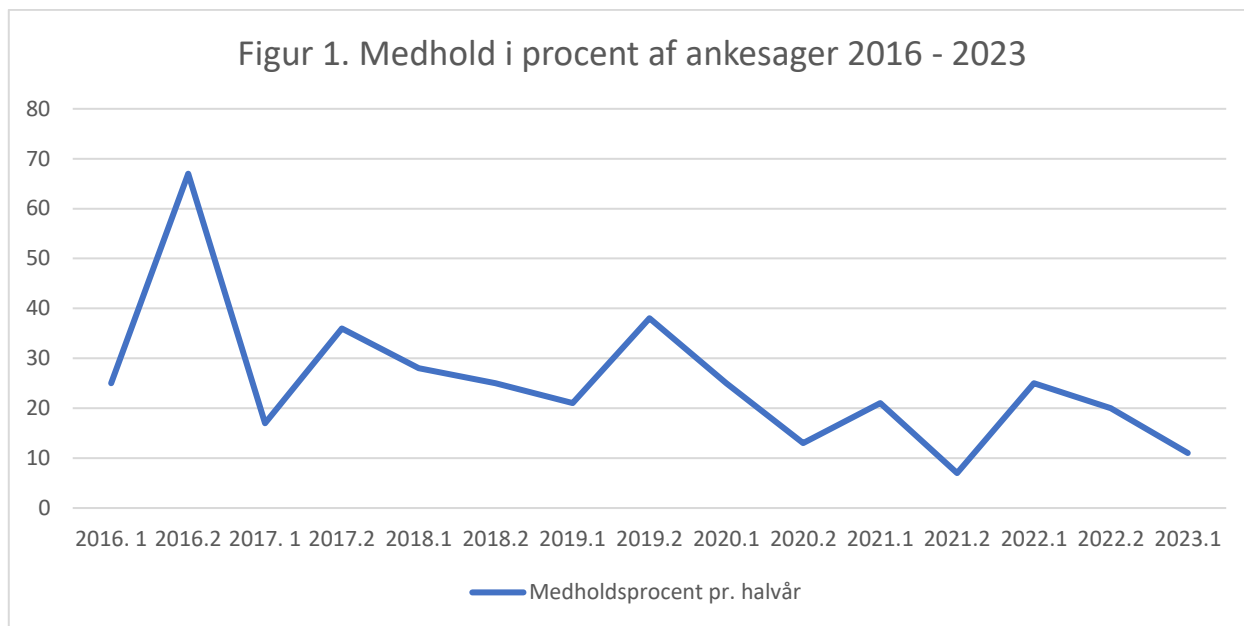
Der er andre variable, som kan spille ind, og som jeg ikke har tal for. For eksempel bliver sager afvist af LSR som ankesager, fordi de ikke lever op til kravene.

Dernæst har det betydning for antallet af ankesager, hvor mange klager, der får korrekt klagevejledning – og dermed kendskab til deres rettigheder og mulighed for at anke hos LSR. Jeg kan ud af henvendelserne se, at nogle direkte skriver, at de ikke var klar over, at de kunne anke deres sag.

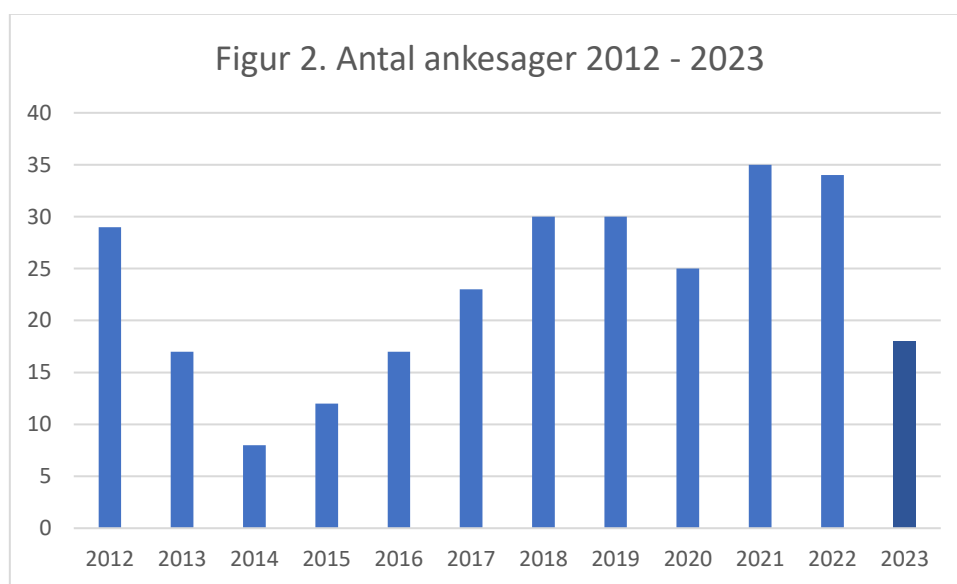
Endelig er der også karakteren af klagerne, der kan have betydning for, hvor mange ankesager, der bliver behandlet. Det skal siges, at det generelt er temmelig svært at kategorisere ankesager, da hver sag rummer en række individuelle karakteristika. Det er min opfattelse, at der er en tendens til – uden at jeg har tal for det – at ankesagerne oftere drejer sig om selve DR's ret til at vinkle, og hvilke kilder, som DR må bruge. I første halvdel af 2023 har ni ud af 18 sager haft et klageaspekt, der har med dette at gøre.

Her vil klageren som udgangspunkt meget sjældent få medhold, eftersom det er en central og helt grundlæggende ret, som DR har, at DR selv bestemmer over sit stof og den redaktionelle proces. Men det er ikke det samme som, at programmer, artikler og indslag stadigvæk godt kan være problematiske etisk set.

Der er en meget betydelig forskel på kompleksiteten og dermed arbejdsmængden i forbindelse med en ankesag. Det er derfor ikke helt enkelt eller retvisende bare at sammenligne antal. I det forløbne halvår, har der været en ankesag om en lang række detaljerede punkter i EU-lovgivningen siden 1972, og der har været en sag med en lang række kritikpunkter af en dokumentar i tre timelange afsnit. Men der har også været en sag om brug af et enkelt ord.



Figur 1. Andelen af sager, hvor klageren får helt eller delvist medhold har generelt været faldende i de seneste seks år. Andet halvår 2016 skiller sig ud med en meget høj medholdsprocent. Et lavpunkt var 1. halvår 2021 med kun seks procents medhold.



Figur 2. Antallet af ankesager har i årene efter 2017 ligget på et markant højere niveau på omkring 30 færdigbehandlede sager årligt. Antallet for 1. halvår 2023 er 18.

## Gennemgang af behandlede ankesager

LSR har behandlet 18 ankesager i første halvdel af 2023. Én var der ikke enighed om, og DR's generaldirektør meddelte klager sin vurdering selv.

### **'Rewilding'-kritikeres klage over artikel om bisoner på Bornholm fik ikke medhold.**

Foreningen 'Stop vanrøgt af dyr bag hegn' klagede over en kort artikel baseret på en pressemeddelelse fra Bornholms politi. Af DR's notits fremgik det, at politiet havde henlagt en sag om foreningens politianmeldelse af vanrøgt af nogle bisoner i Almindingen på Bornholm. Foreningen kritiserede, at DR ikke havde omtalt politianmeldelsen, da den fandt sted, og mente, at DR burde have medtaget udsagn fra foreningen i artiklen, da DR omtalte, at politiet ikke foretog sig mere i sagen. Foreningen havde nogle kritiske punkter, som den mente, at DR burde have undersøgt. Men foreningen fik ikke medhold i klagen.

### **En seer klagede over Deadline-indslag om 'rewilding' og fik ikke medhold**

Deadline på DR2 dykkede den 26. november 2022 ned i debatten om 'rewilding'. Med udgangspunkt i en ny dokumentarfilm 'Organiseret vildskab' var der interviews og debat i studiet om omdannelse af skov og landbrug til vild natur.

En seer klagede til DR. Seeren mente, at DR var unfair i dækningen, og at Deadline tegnede et meget ensidigt og partisk billede til fordel for rewilding. Seeren mente også, at værten var med til at nedgøre kritikere af rewilding. Klageren fik ikke medhold.

### **DR begik faktuelle fejl i indslag om Brasilien – lytter fik medhold**

P1 Orientering havde i september 2022 en analyse og gennemgang af Brasiliens præsident Lula da Silva, og DR's korrespondent sagde i den forbindelse, at præsidenten var dømt for at have "stjålet milliarder". Det var ikke korrekt. Præsidenten har tidligere været dømt i en meget kompleks retsproces, hvor dommen endte med at falde bort, men præsidenten blev ikke frifundet. DR havde ikke alle aspekter med, men sagde ikke noget decideret forkert i gennemgangen af sagen, og klageren fik delvist medhold.

### **Nikotinbranchen klagede over video om stoffet nikotin, men fik ikke medhold**

DR var ikke omhyggelig nok med at forklare om stoffet nikotin i en video – en såkaldt 'explainer' – mente brancheorganisationen for røgfrie nikotinprodukter. Blandt andet mente foreningen, at DR burde have redegjort for hvilke produkter, der er lovlige, og hvilke, der ikke er. Konklusionen blev, at det kunne DR redaktionelt have valgt at gøre, men det var DR's redaktionelle valg ikke at vinkle videoen på det aspekt, og det havde DR ret til. Foreningen klagede også over brugen af en forskerkilder, men fik heller ikke medhold på dette punkt.

### **Klagede over fumlerier med en røremaskine i Price-program – fik ikke medhold**

I juleprogrammet 'Berømte måltider – et juleeventyr' fumlede værten og medværten med en røremaskine, der skulle ælte en dej, så det blev for meget for en seer, der klagede. Kritikken gik på, at værterne fejlbetjente røremaskinen, men det kom til at fremstå, som om det var røremaskinen, der var noget galt med. Klageren fremhævede, at værterne burde have sat sig ind i, hvad det var for en maskine, der indgik som rekvisit i programmet. Men det fik klageren ikke medhold i. Maskinen og dens navn var ikke fremhævet, og det var underordnet for programmets præmis, om det var maskinen eller værterne, der ikke kunne løse opgaven. Det var DR's ret at tilrettelægge programmet, også selv om der indgik en scene med "fumlerier".

### **Medvirkende ville fjernes fra coronaindslag – men fik ikke medhold**

En medvirkende i et ældre corona-indslag i TV Avisen indgik også i en artikel om samme emne og ønskede, at DR slettede vedkommende fra artiklen. Den pågældende havde et atypisk og let genkendeligt navn og var efterfølgende blevet chikaneret. Imidlertid var der ikke noget faktisk forkert i hverken videoen eller artiklen, og klageren havde selv indvilget i sin medvirken. Desuden havde artiklen og indslaget samfundsmæssig interesse. Klageren fik derfor ikke medhold og ikke sit navn fjernet.

### **Klage over interview i Deadline af interview med Nye Borgerliges ungdomsformand – ikke medhold**

En seer klagede over Deadlines interview med tidligere formand for Nye Borgerliges Ungdom – et interview, som klageren fandt partisk og unfair. Især drejede det sig om brugen og de afledede konsekvenser af ordet 'befolkningsudskiftning'. Deadline havde ret til at stille de spørgsmål, man gjorde, og det var samfundsmæssigt relevant, så det fik klageren ikke medhold i. Men LSR kritiserede udførelsen af interviewet, som nogle steder var mangelfuldt, navnlig taget i betragtning hvor alvorlige påstande fra Deadlines side, der var tale om.

### **Kritik af P1-indslag om Syriensbørn – ikke medhold**

En lytter klagede over DR, da vedkommende havde hørt et indslag i december i P1 Morgen, som lytteren fandt partisk. Det drejede sig om en dom fra Københavns byret, hvor Udenrigsministeriet blev frifundet for at ville adskille mødre og børn ved hjemtagning af børnene fra Roj-lejren i Syrien. Blandt andet kritiserede klageren et interview med en advokat, der har anlagt sagen og arbejder for at børn og mødre sammen bliver hentet til Danmark. Det var DR's redaktionelle ret at tilrettelægge indslaget, som det skete, og klageren fik ikke medhold.

### **Klagede over serie om atomkraft som værende ensidig – fik ikke medhold**

DR viste i vinter en serie med titlen 'Atomkraft - ja tak!', hvor værten Anders Lund Madsen gennemgik atomkraften med udgangspunkt i sin egen frygt fra 1970'erne. Klagerens påstande var blandt andet, at kilderne ensidigt var for atomkraft, og at modstandere blev gjort til grin.



Klageren fik ikke medhold.

### **Forkert af DR at kalde regeringen en flertalsregering, lød klagen – fik ikke medhold**

Det var forkert af DR at omtale den regering, der kom til i december 2022, som en flertalsregering, mente en læser af dr.dk. Artiklen redegjorde korrekt for baggrunden for regeringens mandattal og forklarede om regeringens flertal i Folketinget. Klageren fik ikke medhold.

### **Fejl i trailer i atomkraft-program – en klager fik delvist medhold**

Førnævnte serie – 'Atomkraft – ja tak!' om atomkraft medførte også en klage fra en seer dels over, at en ekspert lavede fejl i en beregning i programmet, og videre at fejlen blev gengivet i en spot – en trailer – for programmet.

Klageren fik medhold i, at DR burde beklage fejlen i traileren og fjerne den, da man blev bekendt med den forkerte beregning. Men samtidig var det DR's ret at stole på en eksperts beregninger uden selv at efterprøve dem, netop fordi der var tale om en ekspert, hvor DR måtte forvente, at eksperten havde regnet rigtigt.

### **Klagede over ordet 'psykose' – får ikke medhold**

En læser klagede over brugen af ordet 'psykose' i en artikel på dr.dk om psykiske lidelser. Klagen angav, at verdenssundhedsorganisationen WHO ikke anbefale brugen af ordet, og at Danmark har tiltrådt brugen af ordet "psykotisk tilstand".

Klageren fik ikke medhold. DR-artiklen henviser til en officiel dansk sundhedsmyndigheds brug af ordet og redegjorde for brugen både i artikel og i en faktaboks.

### **Ordet 'negerbørn' indgik i P3-sketch – ikke medhold i kritik**

I programmet 'De 17%' fik en vært til opgave at skrive en sketch på syv minutter. Den handlede om det fiktive Ordrup-par, som begræder, at butikken Irma lukker. I sketchen indgik ordet "negerbørn", og det klagede en lytter over. Vedkommende mente, at ordet burde været udelukket fra DR.

Men intet ord bør på forhånd være bandlyst. Bedømmelsen kommer an på omstændighederne, og klageren fik ikke medhold.

### **Læser klagede over to artikler om 50-året for dansk medlemskab af EF/EU – ikke medhold**

En læser mente, at to artikler om dansk medlemskab af EF – siden omdøbt til EU – var så fejlbehæftede, at DR burde trække dem tilbage. Der var ikke grundlag for kritikken, og klageren fik derfor ikke medhold.

### **Kritiserede artikel om atomkraft for at være ensidig og fejlbehæftet – ikke medhold**

TV-programmet 'Atomkraft - ja tak!' førte atter til en klage. Denne gang over en artikel baseret på programmet, hvor læseren klagede over, at artiklen var ensidig og fejlbehæftet. Dels manglede der præcis dokumentation fra læseren, mente LSR, dels ville læseren "redigere" artiklen med krav om, hvem der burde have indgået. Klageren fik ikke medhold.

### **TV-indslag om metro var balanceret – klageren får ikke medhold**

En seer beskyldte DR for ukritisk at benytte en ikke-ekspert som kilde i indslag om metroen i København. Sagen drejede sig om luftforurening. LSR konkluderede, at kilden var valgt som repræsentant for Metroselskabet – ikke som ekspertkilde. Klageren fik ikke medhold.

### **Uenighed om klage vedrørende dokumentarprogrammet 'Paraplymordet – Historien om Agent Piccadilly'**

(Sagen er omtalt på side 18)

### **Betegnelsen 'plejer' i program om plejehjemsdrab anklagede ikke en hel faggruppe for 'uhyrligheder'- ikke medhold**

En klager kritiserede, at programmet Kriminelt i programomtalen brugte ordet 'plejer' om en dømt plejehjemsmedarbejder. Klageren fik ikke medhold. Der var ikke tale om, at en hel faggruppe blev sat i et dårligt lys. LSR påpegede, at det havde været hensigtsmæssigt med en mere præcis sprogbrug i titlen, men at det ligger inden for redaktøren på programmets redigeringsret, så længe der ikke er tale om en misvisende overskrift uden dækning i programmets indhold.

## **Sager hos Pressenævnet**

Pressenævnet er et offentligt, uafhængigt nævn, der træffer afgørelser i klager over medierne. DR er i lighed med en række andre medier tilmeldt Pressenævnet og følger de kendelser, der kommer fra Pressenævnet.

Nævnet tager stilling på baggrund af de vejledende regler om god presseskik.

Pressenævnet har i første del af 2023 afsagt **fem kendelser** om DR, og DR har **fået kritik i den ene** af sagerne.

DR fik kritik for at have manipuleret med et citat i et indslag i radioprogrammet P1 Morgen, så det fremstod forvansket i forhold til et forlags synspunkter vedrørende den lærebog, som indslaget drejede sig om. Det medførte også, mente Pressenævnet, at et citat fra forlaget i det pågældende indslag ikke dækkede forlagets synspunkter på sagen. Pressenævnet udtalte kritik af DR.

# Lovgrundlaget for LSR

Lytternes og seernes redaktør (LSR) skal på baggrund af henvendelser og klager vurdere, om DR's indhold lever op til en høj programetisk og journalistisk standard. Sideløbende hermed skal LSR fremme bedre klagebehandling, svarkultur og dialog med DR's brugere.

LSR er ankeinstans, når det gælder klager over væsentlige brud på DR's programetik. Som led i sit arbejde med ankesager udarbejder LSR en indstilling til DR's generaldirektør.

Tilslutter generaldirektøren sig en eventuel kritik, skal den følges af DR. Når der er truffet afgørelse i en ankesag, kommer nyheden og afgørelsen på dr.dk.

LSR kan udtrykke sin mening og afgive henstillinger i konkrete sager og i forhold til redaktionel praksis.

I det daglige arbejder LSR sammen med DR Etik og DR Jura. I modsætning til DR Etik og DR Jura beskæftiger LSR sig ikke med DR's programmer og indhold, før det har været publiceret.

LSR er ansat af DR's bestyrelse og ikke underlagt DR's daglige ledelse.

I Bekendtgørelse om vedtægt for DR står der:

**§ 29** Lytternes og seernes redaktør skal overvåge DR's behandling af henvendelser fra lyttere, seere og brugere, herunder klager over DR's virksomhed, med henblik på at sikre en høj programetik og journalistisk standard i den samlede programvirksomhed.

**Stk. 2.** Lytternes og seernes redaktør kan som led i sin virksomhed fremsætte kritik, afgive henstillinger eller i øvrigt fremsætte sin opfattelse af konkrete sager eller redaktionel praksis.

**Stk. 3.** Lytternes og seernes redaktør skal endvidere bl.a.:

- 1) fremme dialogen med seerne, lytterne og brugerne om DR's programetik og behandling af klagesager
- 2) foretage en løbende registrering af henvendelser til DR, herunder klager over DR's virksomhed, og
- 3) halvårligt rapportere til bestyrelsen om sin virksomhed.

Bekendtgørelse om vedtægt for DR

# Tabeller

Antal henvendelser registreret af LSR fra DR's henvendelsessystem/Right Now.

## Tabel 1

<b>Kategorier</b>	
Børnetid	23
Unfair eller tendentiøs	199
Krav om berigtigelse	0
Klager fra medvirkende	20
Voldsomme effekter	13
Ærekrænkelser	38
Upassende sprog	47
Ukorrekt sprog	293
Utroværdig konkurrence	46
Partisk valgdækning	0
Redaktionel omtale, skjult reklame	17
Kritik af klagebehandlingen i DR	19
Anden programetik	526
Genudsendelser	82
Egenreklame/spots	49
<b>Tekniske problemer (se Tabel 2)</b>	<b>3008</b>
Generelle kritiske	1681
Programlægning/Programforslag/Rettigheder/Geoblokering	641
Utydelig tale, underlægningsmusik, jingler mv.	239
Faktuel fejl	451
Øvrige	149
Spørgsmål	39
<b>I alt</b>	<b>7580</b>
<b>I alt Kritiske henvendelser (uden spørgsmål)</b>	<b>7541</b>
Ros	245
I alt klager, ris og ros	7825

## Tabel 2 – Teknik

<b>Kategorier</b>	
Undertekster	40
TV-produktion	36
Radio-produktion	74
Streaming af radio/TV på alle platforme	152
Browser/dr.dk	129
App's (DRTV, DR Lyd mfl.)	734
Andet teknisk	1843
<b>I alt</b>	<b>3008</b>